

Jásejme, pánové, jásejme!

Zdeněk Drštka

Snad mi, velevázení čtenáři, nebudete mít za zlé, když uvedu na pravou míru jeden ze svých předchozích článků, přesně řečeno jedno ze svých dřívějších tvrzení.

V únorové recenzi jsem vám tvrdil, že jsme prošli úplně celým misálem až na konec. Není to tak přesné. V samotném nejzávěrečném závěru najdete totiž ještě jednu specialitu. Je to nápěv a text velikonočního chvalozpěvu, kterému se všeobecně říká Exsultet.

Pomineme-li slova Písma, která při mši předčítáme, a vlastní mešní kánon neboli konsekrační slova, patří Exsultet k nejstarším liturgickým textům vůbec, které byly zachovány beze změny v průběhu dlouhých staletí. Odborníci jej datují do počátku pátého křesťanského století; někteří jej připisovali sv. Augustinovi, pochází však podle všeho z Říma, nikoli ze severní Afriky.

CO ZNAMENÁ EXSULTET?

Možná jste se už doslechli, že mnohé zpěvy a básnické skladby dostávají jména podle svých prvních slov. Velikonoční chvalozpěv není výjimkou. Proto se jím pojďme od začátku do konce projít. Jedná se totiž o text velice hutný a nosný. „Zajásejte již, zástupy andělů v nebi!“ – takto začíná velikonoční chvalozpěv v češtině. První slovo latinského textu zní „Exsultet“. A to není jen tak nějaké neslané, nemastné „hurá“. Úplně přesný překlad tohoto latinského slovesa by totiž byl „skákejte radostí“. A to už musí být vážně něco neobyčejného, jsou-li andělé vyzýváni k takovému projevu radosti!

Samozřejmě že jde o velmi neobyčejnou událost; oslavujeme totiž Kristovo vzkříšení. A Velikonoce – oslava zmrtvýchvstání – jsou nejdůležitějším svátkem liturgického roku právě proto, že Kristovo vzkříšení je nejdůležitější událostí světových dějin, všech těch miliard let existence vesmíru.

NEPŘESKOČILI JSME NĚCO?

Další pasáže nám budou povědomé. Možná si budeme říkat, že jsme něco přeskročili. Vždyť slova „vzhůru srdce – máme je u Pána“ jsme zvyklí slyšet jinde. A už jsme si i řekli kde – ano, správně, je to v prefaci, která má své místo až v bohoslužbě oběti.

Exsultet má ve své střední části skutečně prefační strukturu. Obsahuje totiž díkyvdání za veliké Boží skutky, které dosáhly svého vrcholu právě o velikonočních událostech, konkrétně o „veliké noci“. Až uslyšíte během velikonoční vigílie čtení z II. knihy Mojžíšovy, jak prošel Izrael Rudým mořem, budete už díky chvalozpěvu vědět, proč se čte právě tento text. Celkem čtyřikrát uslyšíme zvolání „to je ta noc“. Exsultet totiž spojuje vysvobození Izraelitů z Egypta s našim vysvobozením z hříchu. A onen ohnivý sloup, který provázel Mojžíšův lid za noci pouští, je ztotožňován právě s velikonoční svící – s paškálem.

BOŽE, ŠTASTNÁ VINA, NEZBYTNÝ HŘÍCH?!

Tato slova byla už pro mnohé posluchače kamenem úrazu. Jak to, šťastná vina? Copak může být nějaké štěstí v tom, že se člověk provinil? A což teprve nezbytný hřích! Znamená to snad, že ke hříchu, ke skutku, který vzdaluje člověka od Boha, je někdo nucen a odsouzen? Že nejsme svobodní?

Vzpomeňme si, co napsal sv. Pavel do Říma: „Kde se rozmnožil hřích, tam se v míře ještě daleko štědrěji ukázala milost.“ (Řím 5,19) Bůh nechce, aby lidé zhřešili. Bůh si nepřejí zlo. Bůh nikoho nenutí k tomu, aby se provinil. Ale každé zlo – i když zůstává zlem – je pro Boží moc a Boží lásku příležitostí k tomu, aby se projevilo dobro v míře mnohem větší a hojnější.

A právě to chtěl říci autor těchto provokativních slov velikonočního chvalozpěvu. Tak obrovský je nepoměr mezi lidským selháním a Božím plánem spásy, tak nesrovnatelně převyšuje Kristovo zmrtvýchvstání lidskou smrt jako následek odklonu od Boha, že všechny lidské viny se zdají být ve srovnání s tím nepatrné, nicotné. A nejen to – Bůh reagoval na lidský pád způsobem tak úžasným, že se zdá, jako by všechno to, co vedlo k lidské spásě – tedy i pád, hřích a vina – bylo v konečném důsledku pro nás výhodné.

Jinými slovy: člověk zhřešil – a to je zlé. Ale pro tento hřích přišel Kristus na svět, vtělil se, narodil, zemřel na kříži a vstal z mrtvých. To je neskonale víc, než bychom si mohli přát nebo si představit.

A za to, právě za to velebíme Boha ve velikonočním chvalozpěvu. Nebojme se tedy s nadšením poslouchat Exsultet a v duchu se připojme k díkyvdání „blahodárné noci, která spojila zemi s nebem, člověka s Bohem“. A hlavně se nezapomeňme radovat! Vždyť to je poselství Velikonoc. Jásejme, pánové, jásejme!

Požehnané Velikonoce plné jásetu přeje Zdeněk Drštka

Foto: Petr Hudeček